

Наташа Иветић

СРПСКИ ЈЕЗИК

Радни листови за трећи
разред основне школе

3

Наташа Иветић

СРПСКИ ЈЕЗИК 3

Радни листови за трећи разред основне школе

САДРЖАЈ

ВРСТЕ РЕЧИ

Именице	6
Придеви	10
Заменице	15
Глаголи.....	17
Врсте речи	23

ПРАВОПИС

Писање присвојних придева.....	26
Речца НЕ	27
Писање личних имена, назива књижевних дела, часописа; знаци навода.....	29
Писање имена народа, становника и географских назива	32
Писање назива празника	35
Сугласник Ј.....	36
Подела речи на крају реда	37
Управни говор	38
Неуправни говор	39
Скраћенице.....	40

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА

Речи истог или сличног значења.....	42
Речи супротног значења	43
Речи које значе нешто умањено и увећано	44
Образац.....	45
Разговарамо	46
Причање.....	48
Мој најбољи пријатељ	50
Платеосаурис	52
Моја омиљена животиња	54
Ђачке новине	55
Пастир и вук	56
Причам ти причу	58

КЊИЖЕВНОСТ

Лирска песма	60
Епска песма	62
Басна.....	64
Бајка	66
Прича и роман.....	69
Драмски текст.....	73
Решења укрштеница	76

Придеви

1. Допуни реченицу.

Придеви стоје уз _____ и ближе их одређују.

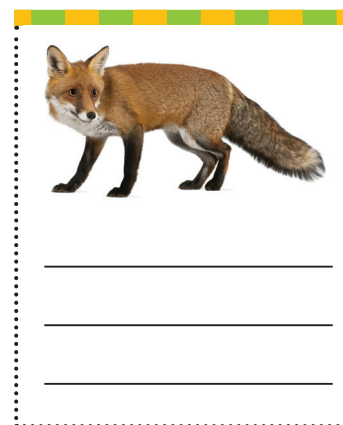
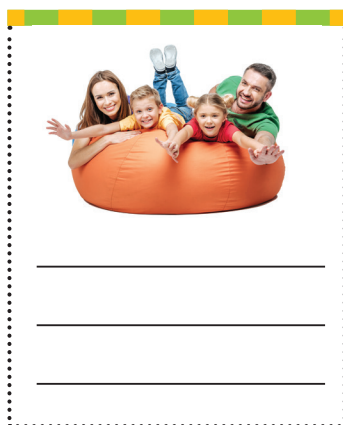
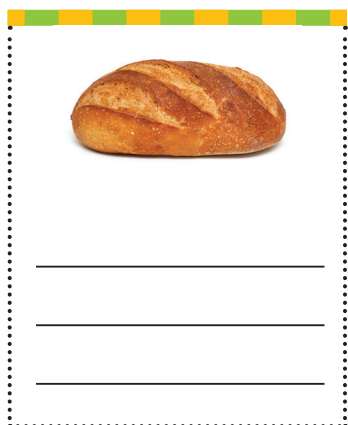
2. Заокружи називе врста придева.

описни, описивачки, навијачки, присвојни, наши, градивни

3. Повежи врсту придева из леве колоне са одговарајућим објашњењем из десне колоне.

описни •	• чије је нешто
присвојни •	• какво је нешто
градивни •	• од чега је нешто

4. Осмисли и напиши по три описна придева која могу стајати уз назив онога што је приказано на слици.

5. а) Повежи именице из горњег реда са одговарајућим придевима.

ауто	јесен	плодови	магле	лишће	лето
жута	врело	зрели	суво	брз	густе

б) Закључи: придеви се слажу са именицама уз које стоје у _____ и _____.

6. Напиши неколико реченица којима ћеш описати ову слику. Употреби у свакој реченици барем један описни придев.

7. а) Повежи придеве из леве колоне са одговарајућим именицама из десне колоне да добијеш устаљене изразе.

мачији •	• срце
спортски •	• кашаљ
храбро •	• сузе
крокодилске •	• путник
слепи •	• пораз

б) Осмисли и напиши реченицу у којој ћеш употребити један од добијених устаљених израза.

8. Начини присвојне придеве од властитих именица.

Милош – _____	Дунав – _____
Ана – _____	Бранко – _____
Крагујевац – _____	Ниш – _____

9. Заокружи наставке у наведеним присвојним придевима.

београдски, руднички, иришки, Миланов, Емин, Урошев

Речца НЕ

1. Уколико је тврдња тачна, заокружи слово **T**, а ако је нетачна, заокружи слово **H**.

Речца **не** се пише одвојено од глагола.

T H

Речца **не** се пише одвојено од именица.

T H

Речца **не** се пише спојено с придевима.

T H

Сви глаголи се пишу одвојено од речце **не**.

T H

Речи **речца** и **речица** имају исто значење.

T H

2. Уочи грешке у писању глагола. Подвуци их и препиши правилно, као што је започето.

Природу нечувамо довољно. – не чувамо

Природу нетреба загађивати. – _____

Небацај смеће кроз прозор аутомобила! – _____

Паљење ватре у шуми ни је дозвољено. – _____

Пластичне флаше и кесе не мојте остављати за собом. – _____

Биљке се несмеју брати ни гране дрвећа ломити. – _____

3. а) Која четири глагола се не пишу одвојено од речце **не**?

_____, _____, _____, _____

б) Осмисли и напиши четири реченице у којима ћеш употребити те глаголе.

4. Допуни реченице правилним облицима придева.

Кад нам се не допада укус неког јела, кажемо да је то јело _____.

Ако се неко не понаша пристojно, он је _____.

Кад научиш да пишеш, ниси _____.

5. Препиши наведене реченице тако да сви придеви добију супротно значење.

Мој друг је себичан. Често је невесео. Ја сам несигуран у наше другарство!

6. а) Прецртај неправилно написане речи.

не читати, неспретан, незнање, немислити, не користан,
нерад, не знати, неозбиљан, не воља

б) Све речи из претходног задатка распореди у табелу. Речи које си прецртао/прецртала напиши правилно.

Именице	Придеви	Глаголи

7. Уочи и подвучи неправилно написане речи у народним питалицама.

Питали змију:

- Зашто ти је сваки не пријатељ?
- Зато што ни ја ни сам никоме пријатељ.

Питао магарац ђака:

- Па шта ћеш бити када непрестано учиш?
- Незнам шта ћу бити, али знам да не ћу бити магарац.

Питали нечије дете:

- Како у вашем селу зову вука?
- Богме, он и не зван дође.

Питали учитеља:

- Ко ти је најбољи ђак?
- Онај који зна оно што зна, али зна и шта незна.

Речи супротног значења

1. Препиши стихове из песме „Љутито мече“ Б. Црнчевића, али тако да подвучене речи замениш речима супротног значења.

Месец обуо чизмице жуте, _____

облаци обукли плаве капуте, _____

па целе ноћи небом језде. _____

А једно мече већ треће вече _____

неће да спава. Гледа у звезде. _____

2. Реши укрштеницу тако што ћеш у њој, за сваки наведени појам, уписати реч супротног значења. У означеним пољима добићеш реч која значи супротно од речи *давно*.

1. напољу

2. устати

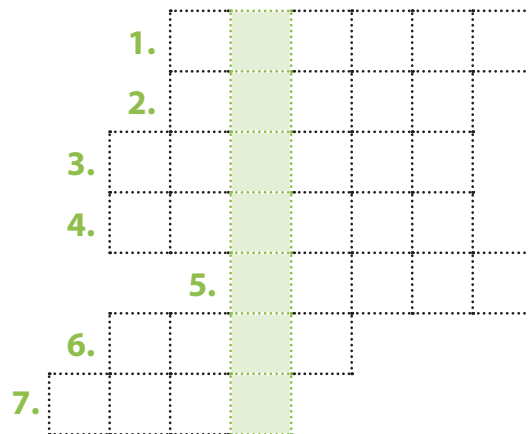
3. жалост

4. топло

5. низак

6. празна

7. много

3. Исправи наслове књижевних дела тако што ћеш написати одговарајуће речи супротног значења.

Чардак и на небу и на земљи _____

Весело мече _____

Ниједнога дана _____

Од читања се смањује _____

Великодушни џин _____

Увек два добра _____

Речи које значе нешто умањено и увећано

1. Прочитај наведене реченице из Ћопићевог дела „Доживљаји мачка Тоше“ и у њима пронађи речи које значе нешто умањено и увећано. Речи које значе нешто умањено подвуци црвеном бојом, а речи које значе нешто увећано – плавом.

- Здраво, здраво! – цијуче неки танак гласић.
- Мила и драга сланинице, примакни се још само за два прста да ти нешто шапнем на увенце.
- Ено га сједи пред улазом у свијет, гребе по вратима и мијауче: „Жућове јуначино, пусти ме да уђем!“
- Овамо, Тошо, стара хајдучино, да те твој чича загрли!
- Мијау-врњау, ужасно волим рибице, али се још ужасније бојим воде!

2. Попуни табелу тако што ћеш за сваку реч написати реч умањеног и увећаног значења.

Реч која значи нешто умањено	Реч	Реч која значи нешто увећано
	ветар	
	кућа	
	књига	
	дечак	
	рука	

3. Сисли и напиши по реченицу у којој ћеш употребити:

- једну реч која значи нешто увећано –

- две речи које значе нешто умањено –

- једну реч која значи нешто умањено и једну реч која значи нешто увећано –

Басна

1. Заокружи слово **Т** ако је наведена тврдња тачна, а слово **Н** уколико је тврдња нетачна.

Басне су поучне приче о животињама.

Т **Н**

Свака басна се завршава неком пословицом.

Т **Н**

Басне су искључиво народне приче.

Т **Н**

Животиње у баснама имају људске особине.

Т **Н**

2. Обележи редослед догађаја у басни „Цврчак и мрави” тако што ћеш на линијама уписати бројеве од 1 до 4.

_____ Цврчак тражи храну од мрва.

_____ Цврчак свира.

_____ Мрави терају цврчка.

_____ Мрави сакупљају жито.

3. а) Подсети се Езопове басне „Корњача и зец”. Повежи наведене особине с ликовима на које се односе.

спорост

брзина

безбрижност

истрајност

самоувереност

- б) Напиши поруку ове басне.

4. Пажљиво прочитај басну „Медвед и пчеле” па одговори на задатке.

Медвед се пришуњао кошницама, завукао руку у једну кошницу, узео мед и почео у сласт да га једе. То је приметила једна пчела, јурнула и убола га у њушку. Медвед се разбеснео, подигао кошницу у ваздух и ударио је о земљу тако јако да се разбила. Тада су се све пчеле наљутиле и почеле да јуришају на медведа. Боле су га по носу, ушима, шапама... Покушавајући да се спасе, медвед је побегао брзо колико су га ноге носиле.

а) Ко је главни лик ове басне? _____

б) Наведи три његове особине. _____

в) Које су особине испољиле пчеле? _____

г) Подвуци пословицу која би могла да буде порука ове басне.

- Ко рано рани, две среће граби.
- Од ината нема горег заната.
- Где је слога, ту је и победа.

д) Шта значи израз „јести у сласт”? Подвуци тачан одговор.

- јести само слатку храну
- јести са задовољством и уживањем
- јести на брзину

ђ) Објасни шта значи израз „брзо колико су га ноге носиле”.

Оливера Тодоровић
Срђан Огњановић

МАТЕМАТИКА

Радни листови за трећи
разред основне школе

3

Оливера Тодоровић • Срђан Огњановић

МАТЕМАТИКА

3

Радни листови за трећи разред основне школе

САДРЖАЈ

САБИРАЊЕ И ОДУЗИМАЊЕ БРОЈЕВА

Сабирање и одузимање	6
Одређивање непознатог сабирка	11
Одређивање непознатог умањеника и умањеоца	14
Неједначине.....	17
Римске цифре.....	19

ГЕОМЕТРИЈСКИ ОБЛИЦИ

Праве и углови.....	22
---------------------	----

МНОЖЕЊЕ И ДЕЉЕЊЕ БРОЈЕВА

Множење и дељење.....	28
Одређивање непознатог чиниоца	32
Редослед рачунских операција	36

МЕРЕ

Мерење дужине	40
Мерење масе.....	43
Мерење запремине.....	46
Мерење времена.....	49
Мерење површине фигура задатом мером.....	52

КРУГ И КРУЖНИЦА

Круг и кружница	56
-----------------------	----

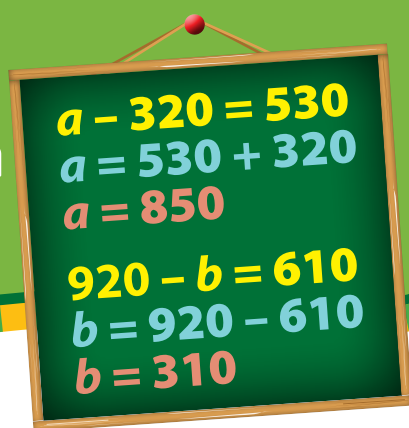
ЧЕТВОРОУГАО, ТРОУГАО, ПРЕСЛИКАВАЊЕ ГЕОМЕТРИЈСКИХ ФИГУРА

Четвороугао, троугао, пресликавање геометријских фигура	60
---	----

РАЗЛОМЦИ И ДЕЦИМАЛНИ ЗАПИС БРОЈА

Разломци	66
Децимални запис броја	71
Пројектни задатак	74
РЕШЕЊА ЗАДАКА.....	75

Одређивање непознатог умањеника и умањιοца

1. Израчунај непознати умањеник:

$$a - 100 = 400 \quad b - 670 = 250 \quad a - 204 = 710 \quad b - 909 = 0$$

$$a = 400 + 100 \quad b = 250 + \underline{\quad\quad} \quad a = \underline{\quad\quad} + \underline{\quad\quad} \quad b = \underline{\quad\quad} + \underline{\quad\quad}$$

$$a = \underline{\quad\quad} \quad b = \underline{\quad\quad} \quad a = \underline{\quad\quad} \quad b = \underline{\quad\quad}$$

Провера:

$$\underline{\quad\quad} - 100 = 400 \quad \underline{\quad\quad} \quad \underline{\quad\quad} \quad \underline{\quad\quad}$$

$$\underline{\quad\quad} = 400 \quad \underline{\quad\quad} \quad \underline{\quad\quad} \quad \underline{\quad\quad}$$

2. Израчунај непознати умањилац:

$$430 - x = 125 \quad 329 - a = 101 \quad 1\,000 - x = 356 \quad 871 - b = 0$$

$$x = 430 - \underline{\quad\quad} \quad a = \underline{\quad\quad} - \underline{\quad\quad} \quad x = \underline{\quad\quad} - \underline{\quad\quad} \quad b = \underline{\quad\quad} - \underline{\quad\quad}$$

$$x = \underline{\quad\quad} \quad a = \underline{\quad\quad} \quad x = \underline{\quad\quad} \quad b = \underline{\quad\quad}$$

Провера:

$$430 - 305 = \underline{\quad\quad} \quad \underline{\quad\quad} \quad \underline{\quad\quad} \quad \underline{\quad\quad}$$

$$\underline{\quad\quad} \quad \underline{\quad\quad} \quad \underline{\quad\quad} \quad \underline{\quad\quad}$$

3. Упиши број који недостаје тако да једнакост буде тачна.

$$\underline{\quad\quad} - 380 = 210 \quad 850 - \underline{\quad\quad} = 260 \quad \underline{\quad\quad} - 320 = 325 \quad 876 - \underline{\quad\quad} = 856$$

$$906 - \underline{\quad\quad} = 325 \quad \underline{\quad\quad} - 851 = 135 \quad 751 - \underline{\quad\quad} = 576 \quad \underline{\quad\quad} - 350 = 275$$

$$\underline{\quad\quad} - 635 = 162 \quad 798 - \underline{\quad\quad} = 147 \quad \underline{\quad\quad} - 109 = 81 \quad 520 - \underline{\quad\quad} = 343$$

$$432 - \underline{\quad\quad} = 119 \quad \underline{\quad\quad} - 0 = 500 \quad 399 - \underline{\quad\quad} = 399 \quad \underline{\quad\quad} - 725 = 275$$

4. Израчунај непознати број:

$$a - 106 = 227 + 158 \quad 632 - x = 407 - 321 \quad 706 - 260 = x - 189$$

$$a - 106 = \underline{\quad\quad} \quad \underline{\quad\quad} \quad \underline{\quad\quad}$$

$$a = \underline{\quad\quad} + \underline{\quad\quad} \quad \underline{\quad\quad} \quad \underline{\quad\quad}$$

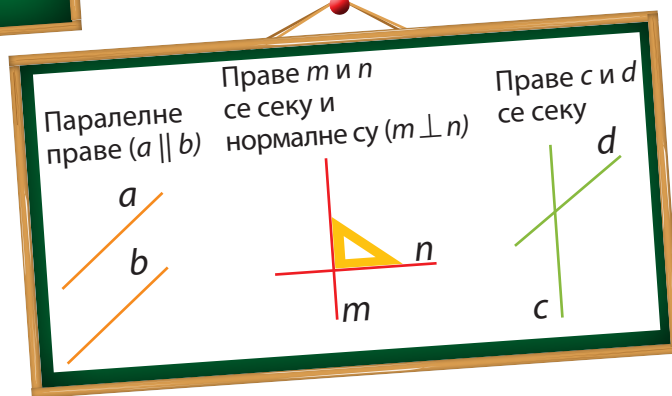
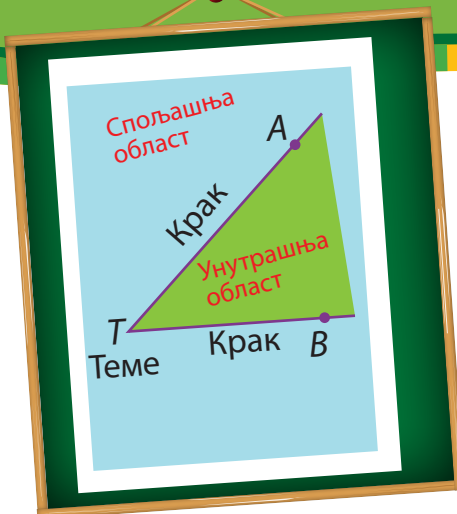
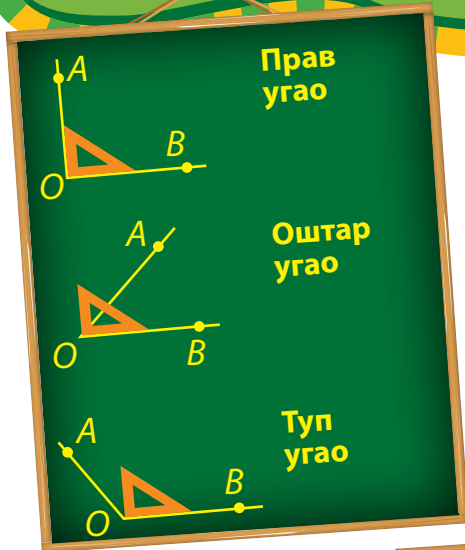
$$a = \underline{\quad\quad} \quad \underline{\quad\quad} \quad \underline{\quad\quad}$$

Провера:

$$\underline{\quad\quad} \quad \underline{\quad\quad} \quad \underline{\quad\quad}$$

$$\underline{\quad\quad} \quad \underline{\quad\quad} \quad \underline{\quad\quad}$$

Праве и углови

1. Посматрај слику и провери да ли је реченица тачна. Поред тачне реченице упиши слово Т, а поред нетачне слово Н.

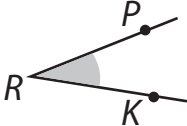

а)

	Праве a и b се секу и нису нормалне.	
	Праве a и b су паралелне.	
	Праве a и b се секу и нормалне су.	
	Праве a и b су паралелне.	

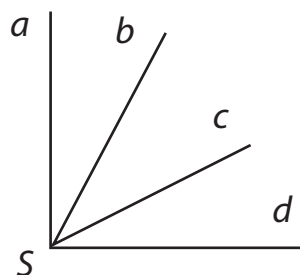
б)

	Ово је оштар угао.	
	Ово је туп угао.	
	Ово је оштар угао.	
	Ово је прав угао.	

11. Попуни табелу.

Угао	Теме	Краци	Врста угла
			
			
			

12. Прebroј и запиши све углове на слици.

13. Нацртај једну тачку и обележи је са P .
Нацртај две полуправе које граде прав
угао коме је теме тачка P .

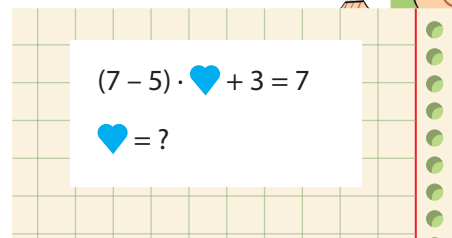

Колико правих углова можеш да нацрташ са теменом у тачки P ?

6. Александра је купила две тегле ајвара по цени од 376 динара и једну векну хлеба од 65 динара. Колико динара је Александра потрошила?

7. Бојанина бака је три дана читала једну књигу. Сваког дана читала је по 106 страница. Колико страница има књига коју Бојанина бака чита, ако јој је остало још 74 странице да прочита?

8. Продавац има 6 акваријума. У сваком акваријуму је било по 98 рибица. Продао је 176 рибица. Колико рибица је остало?

9. Митар је купио паковање сира од 247 динара. На каси је дао 5 новчаница од 50 динара. Колико динара му је продавачица вратила?

10. Петар је сваког дана од понедељка до петка у продавници купио по један сендвич од 97 динара, а у суботу је купио колач од 247 динара. Колико је пара потрошио за тих 6 дана?

11. Један чинилац је највећи паран двоцифрен број, а други је разлика бројева 887 и 879. Колики је производ?

12. У упиши знак > или < тако да запис буде тачан.

$4 \cdot 37$ $32 \cdot 5$ $23 \cdot 9$ $17 \cdot 5$ $5 \cdot 45$ $300 - 57$

13. Алекса је платио рукавице новчаницом од 1 000 динара, а продавац му је вратио 9 новчаница од 50 динара. Колико је цена рукавица?

Мерење запремине

1 hl = 100 l
1 l = 10 dl
1 l = 100 cl
1 l = 1 000 ml
1 dl = 10 cl = 100 ml
1 cl = 10 ml

1. Изрази у назначеним јединицама мере.

$$\begin{array}{ll}
 1 \text{ l} = ___ \text{ dl} & 1 \text{ l} = ___ \text{ cl} \\
 1 \text{ l} = ___ \text{ ml} & 1 \text{ dl} = ___ \text{ cl} \\
 1 \text{ dl} = ___ \text{ ml} & 1 \text{ cl} = ___ \text{ ml} \quad 1 \text{ hl} = ___ \text{ l}
 \end{array}$$

2. Напиши у милилитрима.

$$\begin{array}{lll}
 5 \text{ dl} = ___ \text{ ml} & 7 \text{ cl} = ___ \text{ ml} & 6 \text{ cl } 9 \text{ ml} = ___ \text{ ml} \\
 8 \text{ dl } 2 \text{ cl} = ___ \text{ ml} & 4 \text{ dl } 3 \text{ ml} = ___ \text{ ml} & 1 \text{ cl } 1 \text{ ml} = ___ \text{ ml}
 \end{array}$$

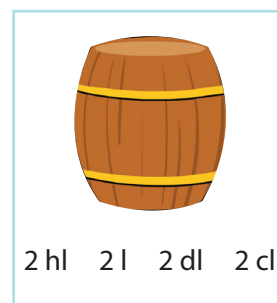
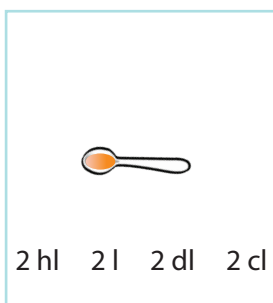
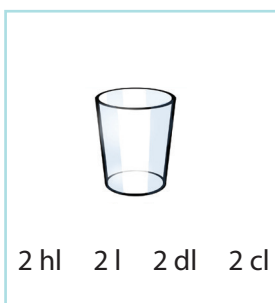
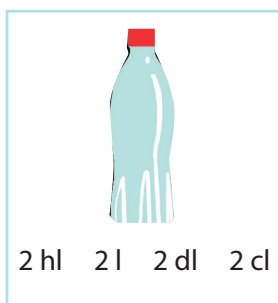
3. Изрази у назначеним јединицама мере.

$$\begin{array}{ll}
 678 \text{ ml} = ___ \text{ dl } ___ \text{ cl } ___ \text{ ml} & 721 \text{ l} = ___ \text{ hl } ___ \text{ l} \\
 850 \text{ ml} = ___ \text{ dl } ___ \text{ cl } ___ \text{ ml} & 904 \text{ l} = ___ \text{ hl } ___ \text{ l} \\
 107 \text{ ml} = ___ \text{ dl } ___ \text{ cl } ___ \text{ ml} & 100 \text{ l} = ___ \text{ hl } ___ \text{ l} \\
 29 \text{ ml} = ___ \text{ cl } ___ \text{ ml} &
 \end{array}$$

4. У круг упиши знак $>$, $<$ или $=$ тако да запис буде тачан.

$$\begin{array}{lll}
 8 \text{ cl} \bigcirc 88 \text{ ml} & 1 \text{ l} \bigcirc 100 \text{ cl} & 3 \text{ dl} \bigcirc 20 \text{ cl } 9 \text{ ml} \\
 77 \text{ dl} \bigcirc 7 \text{ l} & 999 \text{ l} \bigcirc 1 \text{ hl} & 55 \text{ cl} \bigcirc 555 \text{ ml}
 \end{array}$$

5. Желимир има флашу, чашу, кашику и буре као на слици, које је напунио одговарајућим течностима. Испод сваке слике заокружи колика би запремина те течности могла бити.

6. Данкова мама је направила лимунаду којом је напунила флашу запремине 1 l. Данко је из флаше сипао лимунаду себи и другу тако што је напунио чаше запремине 2 dl. Колико децилитара лимунаде је остало у флаши?

7. Кувар је за прављење фила узео посуду запремине пола литра. У посуду је сипао 2 dl млека и додао је још 5 ml екстракта ваниле. Колика је запремина течности коју кувар још може да сипа у ту посуду како би она била пуна?

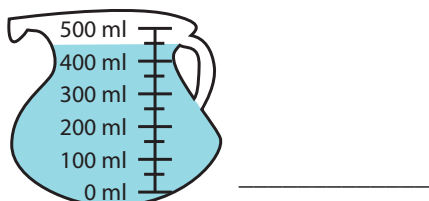
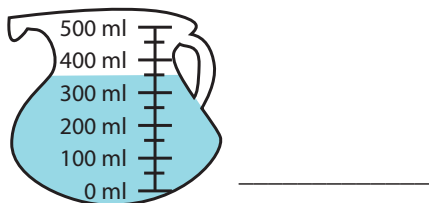
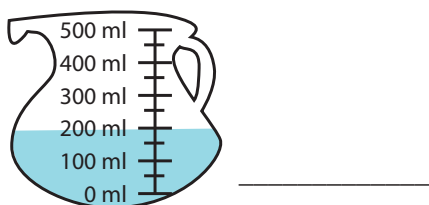
8. Доктор Петровић је отворио флашицу сирупа запремине 25 cl и дао је Видану да попије 50 ml сирупа.

а) Колика је запремина сирупа који је остао у флашици?

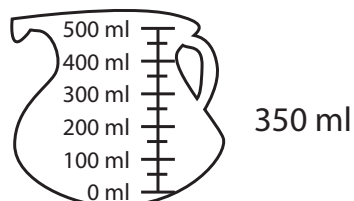
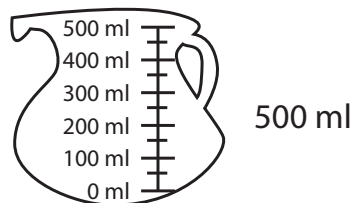
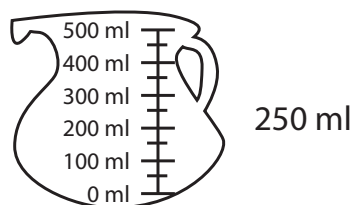
б) Колико би још пацијената могло из те флашице да добије исту количину сирупа коју је добио Видан?

9. Бака Роксанда је отворила паковање млека запремине 1 l. Четвртину литра је искористила за прављење палачинки. Унуку је напунила шољу запремине 150 ml, а мачку Марку је напунила посуду запремине 125 ml. Колика је запремина млека које је остало у паковању?

10. Колико још течности треба сипати у бокал како би он био пун?

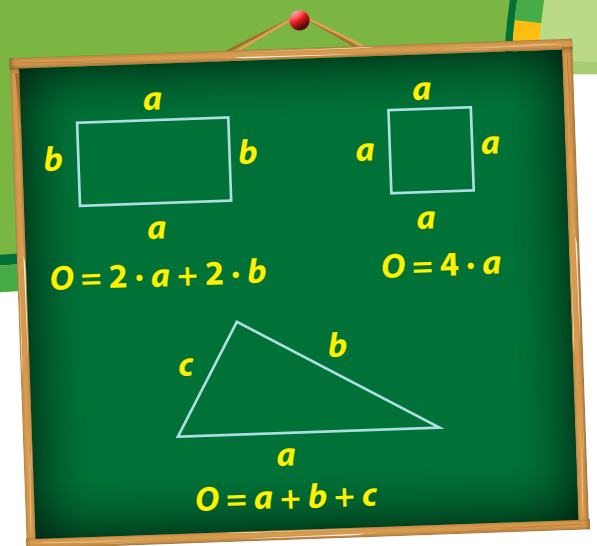
11. Означи висину течности у бокалу ако је у њега сипана запремина течности која је назначена поред њега.

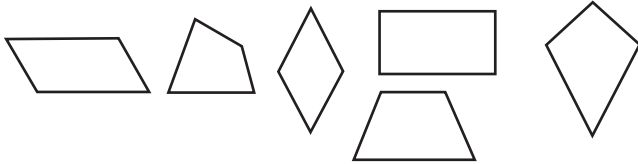
Како је могуће из бурета одлити 3 l воде помоћу две празне посуде од 5 l и 9 l?

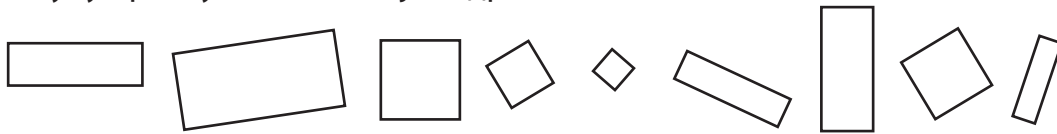
Четвороугао, троугао, пресликавање геометријских фигура

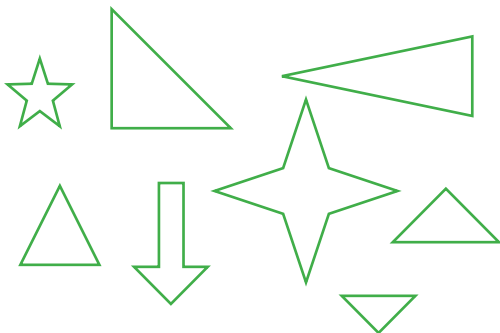
1. У скупу четвороуглова пронађи и обој правоугаоник.

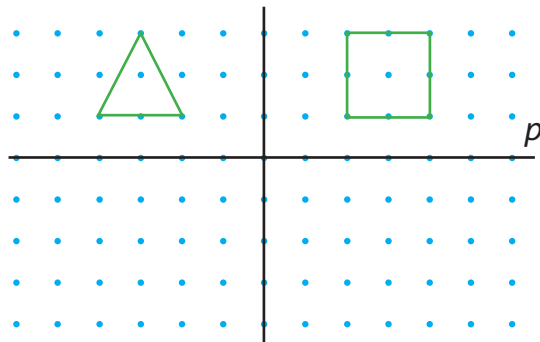
2. У скупу правоугаоника обој квадрате.

3. Све троуглове обој црвеном бојом.

4. Дате фигуре пресликај симетрично у односу на праву p .

5. Нацртај: а) квадрат дужине странице $a = 3$ cm; б) правоугаоник чије су дужине страница $a = 4$ cm и $b = 25$ mm; в) троугао чије су дужине страница $a = 4$ cm, $b = 3$ cm и $c = 55$ mm. Израчунај њихове обиме.

Обим квадрата: _____.
 Обим правоугаоника: _____.
 Обим троугла: _____.

Решења задатака

Сабирање и одузимање

- Н, Т, Н, Н
- в)
- а) пет стотина седамдесет; пет стотина седам; педесет седам; седам стотина педесет пет.
б) 808; 550; 58; 232
- 704; 852; 492; 37; 999; 527
- 237; 439; 469; 280; 828; 298; 367; 524; 880; 700
- 351; 251; 281; 571; 888; 409; 547; 949; 769; 348
- 513, 518; 523; 528; 533; 538
- 505; 500; 495; 490; 485; 480
- 158; 677; 587; 388; 479; 969; 789; 244; 633; 920; 152; 931; 321; 450; 235; 531
- 10.

a	50	135	326	308	500	901	707	689	590	880
$a + 10$	60	145	336	318	510	911	717	699	600	890
$a - 15$	35	120	311	293	485	886	692	674	575	865
$a + 27$	77	162	353	335	527	928	734	716	617	907
$a - 50$	0	85	276	258	450	851	657	639	540	830

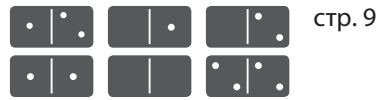
- 359; 878; 717; 989; 968; 889; 433; 10; 1; 241; 31; 0
- 561; 853; 928; 882; 900; 965; 511; 1 000; 189; 88; 9; 237; 90; 106; 46; 93
- 398; 92; 456; 449; 89; 721
- а) 427; б) 341
- Јана има 372 динара.
- а) 899; б) 99; в) 1
- 587
- $>, =, >, =, <, <, =, <$
- 400; 823; 555; 314; 780
- 0; 800
- а) 230; б) 523; в) 458; г) 465; д) 295
- 760
- 810
- 2
- 991, 982, 973, 964, 955, 946, 937, 928, 919
- Да, јер је $89 > 74$.
- Деда Срђан је потрошио 817 динара.
- Радници треба да уграде још 75 прозора.
- У возу је била 331 особа.
- а) 12; б) 32
- Ниједан.
- 103, 130, 121, 112, 202, 220, 211, 301, 310, 400
- 444

Задаци са стране

- Магични квадрат стр. 7

40	90	20
30	50	70
80	10	60

- Једно од решења је:

стр. 9

Одређивање непознатог сабирка

- $400 - 100 = 300$
 $390 + 260 = 650$
 $910 - 740 = 170$
 $650 + 60 = 710$
 $830 - 450 = 380$

- $170 + 740 = 910$
 $380 + 450 = 830$
 $300 + 100 = 400$
 $650 - 260 = 390$
 $710 - 60 = 650$

- 500; 550; 41; 10

3.

- 220; 68; 110

- Матија је замислио број 217.

- Биљана је имала 449 динара.

- 520

- в)

- Цена књиге је 590 динара.

- Витомиру је остало да прочита још 58 страница.

- Продато је 136 карата.

- Андрија има 214 динара, Јанко 98 динара, а Марко 186 динара.

- 693

- Ана је добила 88 динар, Биљана 99 динара, а Весна 187 динара.

- 331

- Повећа се за 246.

- Не

- 970

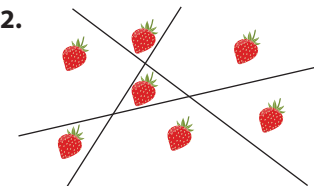
- Продавачица може да врати Светозару кусур на шест начина.

Задаци са стране

- $$\begin{array}{r} 330 \\ + 370 \\ \hline 700 \end{array}$$

стр. 11

2.

стр. 12

Лидија Виденовић
Наташа Белић

ПРИРОДА И ДРУШТВО

Радни листови за трећи
разред основне школе

3

Лидија Виденовић, Наташа Белић

ПРИРОДА И ДРУШТВО 3

Радни листови за трећи разред основне школе

САДРЖАЈ

ПРИРОДА, ЧОВЕК, ДРУШТВО

Изглед мог краја	6
Рељеф	8
Површинске воде. Воде мог краја	11
Становници мог краја. Права и обавезе. Обичаји.	14
Село и град	16
Делатности	18
Производне и непроизводне делатности на селу и граду	20
Повезаност и међусобна зависност села и града	22
Врста, намена и значај саобраћаја	24
Безбедност у саобраћају	26
Течно, гасовито и чврсто стање воде. Кружење воде у природи	29
Мерење температуре и здравље.....	31
Утицај температуре на промене у ваздуху	33
Животна станишта и животне заједнице	35
Копнене природне животне заједнице – шуме	37
Копнене природне животне заједнице – ливаде и пашњаци	40
Водене природне животне заједнице	42
Култивисане животне заједнице у сеоским срединама и мањим градовима	44

САДРЖАЈ

Култивисане животне заједнице у градовима	47
Животне заједнице у мом крају и човеков однос према њима	48
ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ	
Одређивање страна света	50
План насеља	52
Обележја географске карте. Географска карта Републике Србије	54
Временске одреднице и прошлост	57
КРЕТАЊЕ	
Кретање по правој и кривој линији	60
Брзина кретања и пређени пут	63
Све што нема ослонац или није обешено – пада	65
Падају ли предмети истом брзином?	67
Природни и вештачки извори светлости	68
Светлост и сенка	70
МАТЕРИЈАЛИ	
Материјали у природи	72
Промена материјала	74
Брзина растварања материјала	76
Топлотна проводљивост материјала	77
Вода и друге течности	79
ЗВУК – ДЕО НАШЕГ ЖИВОТА	
Различити звуци у природи и окружењу	82
Звук као информација	83
Заштита од буке	84
Решења и одговори на нека питања	85

САДРЖАЈ

Култивисане животне заједнице у градовима	47
Животне заједнице у мом крају и човеков однос према њима	48
ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ	
Одређивање страна света	50
План насеља	52
Обележја географске карте. Географска карта Републике Србије	54
Временске одреднице и прошлост	57
КРЕТАЊЕ	
Кретање по правој и кривој линији	60
Брзина кретања и пређени пут	63
Све што нема ослонац или није обешено – пада	65
Падају ли предмети истом брзином?	67
Природни и вештачки извори светлости	68
Светлост и сенка	70
МАТЕРИЈАЛИ	
Материјали у природи	72
Промена материјала	74
Брзина растварања материјала	76
Топлотна проводљивост материјала	77
Вода и друге течности	79
ЗВУК – ДЕО НАШЕГ ЖИВОТА	
Различити звуци у природи и окружењу	82
Звук као информација	83
Заштита од буке	84
Решења и одговори на нека питања	85

Рељеф

1. Наброј што више асоцијација на реч РЕЉЕФ.

2. Заокружи тачан одговор на питање: Шта је рељеф?

- а) Изглед земљине површине.
- б) Изглед земљине унутрашњости.

3. Заокружи тачан одговор на питање: Који су облици рељефа?

- а) Узвишења, удубљења и равнине на Земљиној површини.
- б) Планине, брда и брежуљци на Земљиној површини.
- в) Реке, језера и баре на Земљиној површини.

4. У сваки кружић упиши редни број одговарајућег облика рељефа.

1. равница 2. брдо 3. брежуљак 4. планина

Село и град

1. Допуни реченицу:

Насеље је _____. Свако насеље има своје _____, _____ и _____. Насеља делимо на: _____ и _____.

2. Поред тврдње заокружи слово **Т** ако је тачна, а слово **Н** ако је нетачна

Данас је у селима становништво многобројно. **Т Н**

У прошлости су неке сеоске куће биле ниске, направљене од прућа и блата. **Т Н**

Људи данас масовно одлазе из села у градове. **Т Н**

У селима одувек постоје асфалтиране улице. **Т Н**

Ако би у селу пала киша или снег, путеви би понекад постајали непроходни. **Т Н**

У селима одувек постоји електрична струја. **Т Н**

3. Заокружи чиме се све људи баве у градовима:

ору њиву, раде у школама, раде у банкама, сеју пшеницу, раде у позоришту, беру јабуке, раде у болницама, раде у полицији, раде у продавницама, гаје стоку, раде у фабрикама.

4. Заокружи оно што одсликава путовање кроз село данас.

а) кочија; б) улица без асфалта; в) осветљена улица.

5. Прецртај слику која не припада датом скупу.

6. Наведи разлике између превозних средстава која су се користила у селима некада и која се користе сада.

Врсте, намена и значај саобраћаја

1. Повежи превозна средства с одговарајућом врстом саобраћаја.

ваздушни саобраћај водни саобраћај копнени саобраћај

2. Заокружи слово испред превозних средстава која припадају ваздушном саобраћају:

а) аутобус; б) хеликоптер; в) трамвај; г) брод; д) авион.

3. Лара треба авионом да путује код тетке у Америку. Где треба да оде да би се укрцала на авион?

4. У одговарајућој колони, у зависности од тога да ли је возило теретно или путничко, стави знак „+“ уколико припада тој врсти или знак „-“ уколико не спада у ту врсту.

	ТРОЛЕЈБУС	КОМБИ	КАМИОН	МОТОР
теретно				
путничко				

5. Објасни ком агрегатном стању воде се деца највише радују.

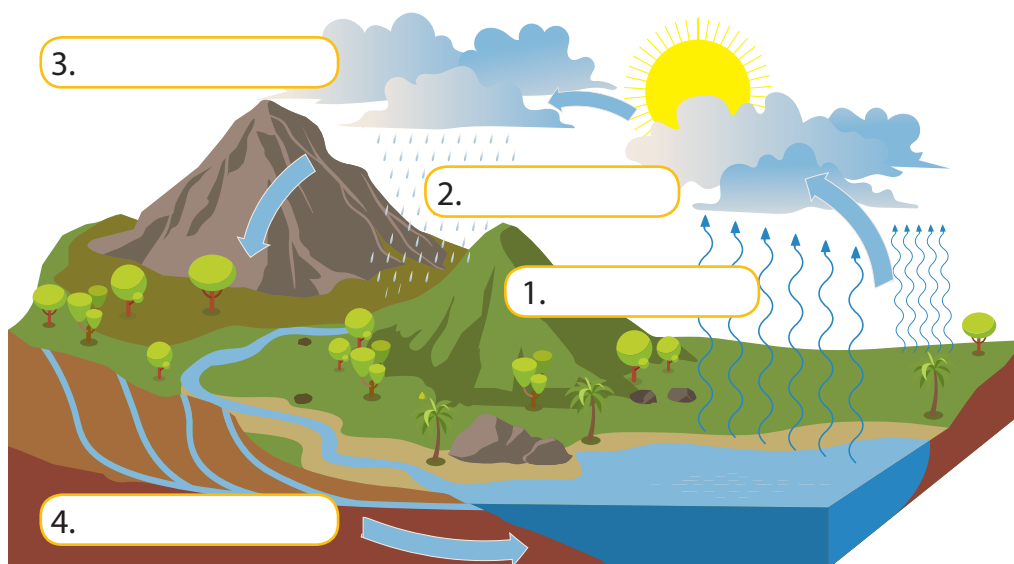
6. Допуни реченице тако да тврдње буду тачне.

Вода при загревању на високим температурама _____;

Вода при хлађењу на 0 степени _____;

Загревањем и хлађењем вода мења _____.

7. Напиши називе етапа које чине процес кружења воде у природи.

8. Илуструј процес кружења воде у природи.

A large, empty dashed green box with rounded corners, intended for a student to draw their own illustration of the water cycle.

Копнене природне животне заједнице – ливаде и пашњаци

1. Погоди о коме се ради.

Мој цвет има беле латице, а у средини је жут. Пчеле радо слећу на њега, јер од мог поленовог праха праве мед. Веома сам лековита. Кад попијете чај од мог цвета, одмах лакше дишете. Ко сам ја?

Ја сам _____.

Живим у земљи. Живим с пуно рођака, јер се тако лакше браним од непријатеља. Могу да понесем бубицу која је 27 пута већа од мене. За мене кажу да сам много вредан. Ко сам ја?

Ја сам _____.

2. Препознај и заокружи које биљке расту на ливади.

3. Напиши које лековите ливадске биљке препознајеш на слици.

4. Означи са X поље у табели где се могу наћи наведене биљке.

	пашњак	ливада
детелина		
љутић		
маслчак		
бела рада		
власњача		
мирисавка		

7. Спој појмове с тачним објашњењима.

Стојиште је

замишљена линија, где се чини да се небо и земља спајају. Често је називамо хоризонт.

Видик је

место на коме стојимо и посматрамо околину.

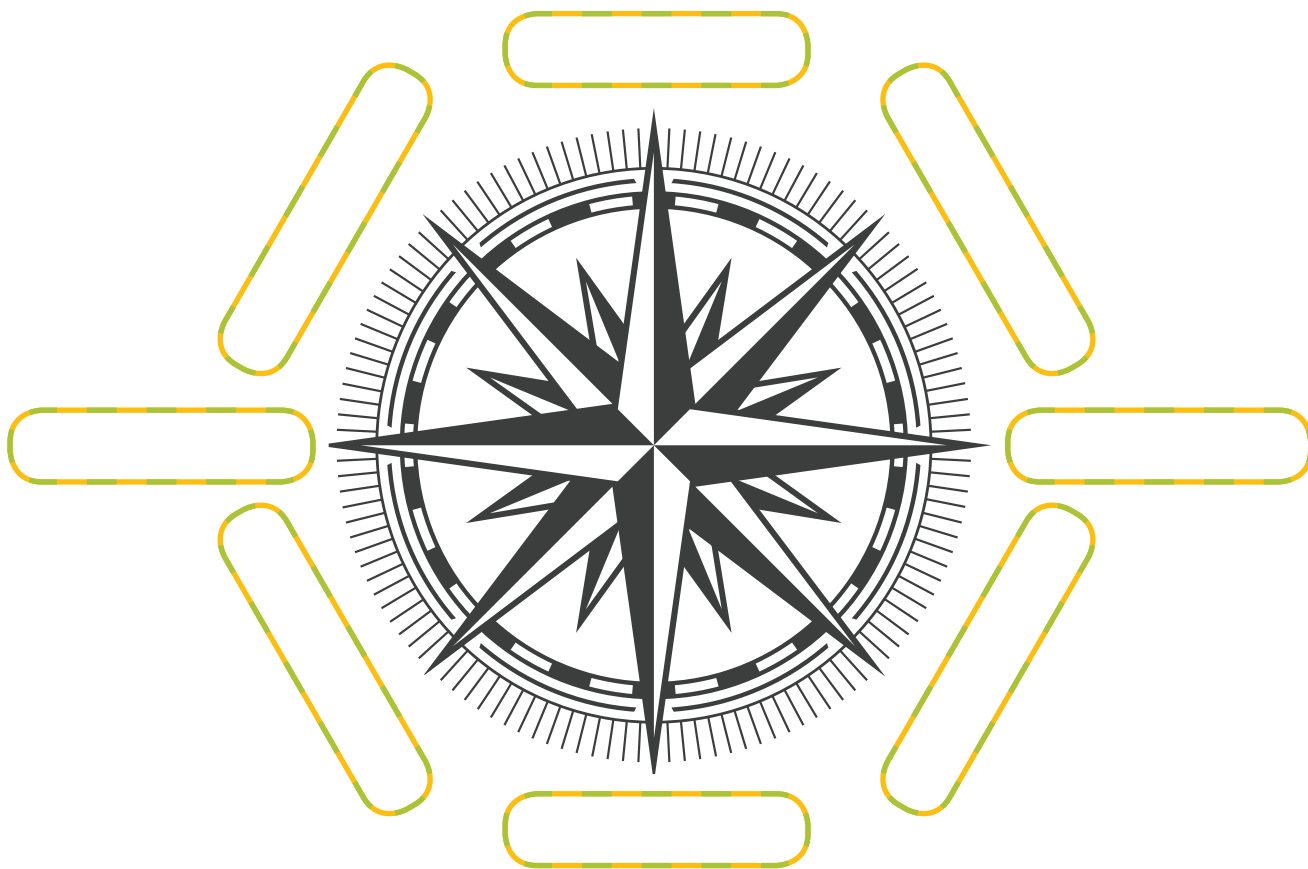
Видикова линија је

све што видимо с тачке стојишта.

8. На видик и видикову линију утичу и временске прилике. Наведите називе бар три временске појаве које утичу на мењање видика.

То су _____; _____; _____.

9. На празна места упиши ознаке за стране света.

1. На слици заокружи делове живе природе, а прецртај делове неживе природе.

2. Дате називе материјала разврстај у табелу: камен, песак, вуна, стакло, папир, дрво, пластика, гума, земља, гвожђе.

ПРИРОДНИ МАТЕРИЈАЛИ	ВЕШТАЧКИ МАТЕРИЈАЛИ

3. Поред назива предмета напиши и назив материјала од ког се може направити.

– Кашика _____
 – Нож _____
 – Секира _____

4. Допуни реченицу.

Мешањем материјала с водом настају _____.

Наброј природне растворе које знаш: _____

Наведи бар три вештачка раствора које користиш код куће:

_____ / _____ / _____.